

Rausa

Open
MONUMENTENDAG

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 8 maal per jaar. Vierde jaargang nr. 6, Roosdaal, september 2016**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit num-
mer: Luc Van Liedekerke,
Roosdaalse Fotografenver-
eniging Roosdaal, Lothar
Vandenbergh, Bart Cau-
lier, Karen Van Schuer-
beek

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
rausa@skynet.be. Het tijd-
schrift is ook in gedrukte
versie beschikbaar, maar
dan kost een jaarabonne-
ment € 20- te storten op
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, maart, april, juni, augustus, september, november en december in digitale versie en op aanvraag in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december abonneren (€ 20) voor de volgende jaargang. **In de loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:
Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	om te beginnen
Blz. 3	Borchtlombeek of Strijtem?
Blz. 4	in het voetspoor van Sint-Franciscus
Blz. 13	stille getuigen
Blz. 15	broeder zoon en zuster maan
Blz. 18	nog meer erfgoed

Deze brochure werd geschreven en samengesteld door Walter Evenepoel.

Wij danken het Gemeentebestuur van Roosdaal en de Roosdaalse Cultuurraad voor de steun bij het uitgeven van deze bundel ter gelegenheid van de Open Monumentendag 2016

Foto's: voorpagina Geert Vermandere, laatste blad-
zijde: Norbert Verbestel.

De foto's op blz. 3, 6, 7, 9, 10 en 11 komen uit het archief van de Zusters Franciscanessen. De foto's op blz. 16 en 17 zijn eigendom van vzw Zonneliëd. De andere foto's van de leden van FVR staan vermeld bij de foto.

Borchtlombeek of Strijtem?

Een publicatie kan niet zonder titel. Onder welke hoofding we deze brochure aan de wereld zouden voorstellen, was een niet zo eenvoudige vraag! De site die we in deze Open Monumentendag-editie van Rausa centraal stellen, spreidt zich immers uit over twee Roosdaalse dorpen. Waarom je 'het klooster' in sommige documenten als Borchtlombeeks patrimonium ziet aangeduid staan en waarom je het ook vaak als een Strijtems complex ziet vermeld, vraagt om enige historische toelichting. Meteen stof voor een uitgebreide inleiding waarin we boren tot diep in de vijftiende eeuw. We halen onze mosterd voor deze Rausa-editie grotendeels bij Luc Van Liedekerke, die met het materiaal, door Paters Tan Teuns, kapucijn en zuster Myriam, Algemene Overste bijeengebracht, mee de redactie te verzorgen van een nieuw boek over hun bijna twee eeuwen durende aanwezigheid in onze gemeente. Overigens had Luc in zijn boek 'Strijtem, nu en altijd' (1981) al enkele mooie bladzijden aan de instelling gewijd. Verder haalden we ook interessante gegevens uit 'Roosdaal van A tot Z' (de website van Hubert De Bolle). Informatie over de evolutie van het klooster als kleinschalige onderwijsinstelling naar de huidige gecompliceerde structuur, kregen we van Lothar Vandenberghe (Zonnelied). Toevallig valt de Open Monumentendag op de dag waarop de Zonnefoor wordt georganiseerd. Het leek Zonnelied vzw en de Roosdaalse Cultuurraad dan ook een goed idee om de handen in elkaar te slaan.

Dankzij de Zusters Franciscanessen, die hun klooster gastvrij openen die dag, kunnen we de bezoekers laten kennis maken met de geschiedenis en de evolutie van dit instituut. Kuierend door de gangen en lokalen, krijgen we een beeld van het kloosterleven. In de uitgebreide tentoonstelling die wordt opgebouwd in de kapel, kunnen we bovendien de enorme evolutie volgen van deze barmhartige instelling. Aan de hand van nooit eerder getoonde foto's en een schitterende filmmontage van Jan De Mont, worden we ondergedompeld in een wereld van tomeloze inzet voor kinderen en mensen met beperkingen.

Dank aan Zuster Myriam (sinds 1999 Algemene Overste van de Congregatie) die ons een schat aan beeldmateriaal ter beschikking stelde en die ter gelegenheid van de Open Monumentendag de deur van het klooster gastvrij openhoudt.

Ook een dikke 'merci' aan Lothar Vandenberghe voor de hulp bij het opstellen van de brochure en de tentoonstelling in het klooster. Uiteraard ook dank aan de hele ploeg van Zonnelied voor de fijne samenwerking.

Eens te meer betuigen we onze dank aan de Roosdaalse Cultuurraad en aan het Gemeentebestuur van Roosdaal die het mogelijk maakten om deze publicatie gratis aan te bieden.

In het voetspoor van Franciscus

De zusters Franciscanessen hadden gehoopt om tegen 2014 een boek klaar te hebben over 175 jaar werking in Borchtlombeek. Door allerlei omstandigheden is het er niet van gekomen, ook al was het manuscript zo goed als klaar. Maar wat zijn een paar jaartjes op zo'n lange periode? Enkele maanden geleden werd de hulp ingeroepen van Luc Van Liedekerke om het boek drukklaar te maken zodat het eind 2016 toch van de persen kan rollen. Het gelukkige toeval wil nu dat de gemeente Roosdaal voor haar Open Monumentendag focust op het klooster van de barmhartige zusters. Luc Van Liedekerke was (zoals steeds) bereid om het met ons uitgebreid te hebben over de op stapel staande publicatie. Onze 'OMD-brochure' wordt dus voor een deel een voorpublicatie van het te verwachten boek, tegelijk is het ook een handige gids voor de bezoekers die op 11 september 2016 ingaan op de uitnodiging om het oudste deel van dit Roosdaalse klooster te komen exploreren.

De kiemen van de congregatie

Bij Luc Van Liedekerke liggen stapels bedrukte A4-tjes, waarop hij correcties en fluo-aantekeningen heeft gemaakt. Deze bundels moeten dus eind dit jaar in de vorm van een keurig boek de hele geschiedenis vertellen van de zusters Franciscanessen in Borchtlombeek en Strijtem. Bladerend door de eerste hoofdstukken vertelt Luc dat we ons voor de ontstaansgeschiedenis van de congregatie moeten verplaatsen naar 1452, toen in Dommelen (in de bronsgroene omgeving van Valkenswaard) het klooster Sint-Agnetendal van de Derde Regel van de H. Franciscus wordt gesticht.

"Wanneer een dikke eeuw later (1577) de Tachtigjarige Oorlog woedt, zoeken de zusters een onderkomen in Bree. Ze keren later terug naar hun geteisterde klooster, maar door de vrede van Munster (1648) ligt Dommelen nu in het Calvinistische Holland. Een aantal zusters trekt daarop naar Weert om er een refugehuis te stichten als filiaal van het klooster van Dommelen.

Vanaf die periode beleeft de congregatie bijzonder moeilijke tijden en in 1716 moeten de zusters zelfs uitwijken naar een huurhuis.

In 1717 vergezelt minderbroeder Leonardis Van Henis de zusters naar het Kempense Arendonk, waar zij op de edelmoedigheid

kunnen rekenen van Maria Bruyckx, een rijke weduwe die hen een 'hof' aanbiedt met aanpalende weiden.

In 1726 wordt daar de spade in de grond gestoken voor de bouw van een klooster.

Het klooster in Arendonk

Terwijl Europa, in de nadagen van de Franse Revolutie op zijn grondvesten daverd, treedt Maria Catharina Schellens alias 'zuster Maria Antonia van de Vijf Heilige Wonden' binnen in het Arendonkse klooster. Van haar zijn een aantal merkwaardige zaken genoteerd. Toen de Fransen hadden beslist dat het klooster werd afgeschaft en de gendarmen op bevel van commandant Peeters de 28 zusters één voor één de kapittelzaal uitleidden beet zusterke Antonia (zoals ze kortweg wordt genoemd) danig van zich af: "Manneke, dat zal ik u in het laatste oordeel verwijten!"

Het is moeilijk te achterhalen waar ze zich de jaren nadien overal heeft schuil gehouden. Vast staat dat zij 's nachts soms naar de verlaten kloosterkapel ging bidden. In 1806 huurt ze in Meerhout een huis en begint daar met twee andere zusters een nieuwe kloostergemeenschap. De groep groeit langzaam aan.

In 1816 verwerft zuster Antonia (intussen gepromoveerd tot 'Moeder') een huis in het naburige Retie. Dat gebouw vormt ze om tot een school.

Dat Moeder Schellens een krachtige vrouw is bewijst ze nog maar eens in 1819. Ze heeft 2400 gulden bij elkaar gespaard en ze koopt haar vroegere klooster Sint-Agnetendal in Arenberg terug. Ook hier richt ze een school op.

Nog is haar energie niet opgebruikt: onze nijvere zuster koopt nu ook in Oosterlo (Geel) een groot huis waar ze een school en later een pensionaat uitbouwt. In 1835 is er de aankoop van het statige 'Besloten Hof' in Herentals."

En dan komt Borchtlombeek op de proppen! Martinus Henricus Schellens (1802-1882), de neef van zuster Antonia, was rond 1830 aangesteld als pastoor in Borchtlombeek. Hij vraagt zijn tante om ook in Borchtlombeek een klooster te stichten. Dit wordt het echte begin van ons verhaal.

Zuster Antonia aan de slag in Borchtlombeek

Luc Van Liedekerke schuift even de losse bladen opzij en citeert uit zijn boek 'Strijtem, nu en altijd'. Het is een knap stukje proza waarin hij beschrijft hoe de overtocht van de zusters verliep.

"Het was een kille zaterdagavond die 26ste oktober van 1839. Het kwik kwam nauwe-

lijks boven het vriespunt. Samen met tien andere zusters uit de huizen van Retie, Arendonk, Oosterlo en Herentals, vatte zuster Antonia de lange reis aan. Hun schamele bezit lag op twee gammele karren gestapeld, die hotsend en botsend over de hobbelige wegen trok. De zusters liepen om beurt naast de kar, want er waren te weinig zitplaatsen. Twee hadden er echte schoenen aan, de anderen droegen 'trippen', houten plankjes met lederen riemen, zoals dat gebruikelijk was voor hun kloosterorde.

Er waren slechts enkele dikke mantels voorhanden. De zusters die naast de kar liepen, konden zich hiermee wat beschermen tegen de schrille noordoostenwind, de anderen kropen dicht tegen elkaar aan.

Op 28 oktober kwam de armoedige stoet aan in Borchtlombeek. Daar werden ze wel met veel vreugde ontvangen door de wereldlijke en de geestelijke overheid die hen naar de parochiekerk leidde. Na het zingen van het Tantum Ergo en de zegen met het Heilig Sacrament werden ze vervolgens naar een klein kloostertje gebracht, een oude pastorie die voorheen werd bewoond door de Zusters van Liefde. Het gebouw was eigendom van een zekere vrouw Claes die het had afgestaan aan de pastoor om er zijn meisjesschool te kunnen inrichten. In hun verlaten woonstee kwam de meegebrachte huisraad goed van pas. Jarenlang hebben de zusters met veel geduld groot gebrek geleden, maar in echte franciscaanse geest konden zij hun nood achter gelukkig-lachende gezichten verborgen houden."

Wat daarna volgt is een haast onwaarschijnlijk verhaal, het epos van een kleine, doodarme gemeenschap van geïnspireerde vrouwen die een haast voor de sloop geschikt klein bouwwerk zullen uitbouwen tot een gigantisch complex met filialen, verspreid over de wijde omgeving.

Één van de oudste foto's uit het rijke beeldarchief van de zusters.

Luc vervolgt chronologisch zijn verhaal, al wijkt hij soms eens af om pittige anekdotes te vertellen die niet in het boek zijn opgenomen of omdat het opsommingen zijn van namen en data die vooral interessant zijn voor de zusters en hun families, maar die in het kader van dit artikel niet relevant zijn.

"Zoals ze dat al deed in de andere huizen van de congregatie, startte Moeder Antonia een school op voor de kinderen van de parochie, nadien opende ze er ook een pensionaat. Zij bleef zelf lange tijd in Borchtlombeek om volgens haar gewoonte te delen in de ontberingen en moeilijkheden die zich voordeden bij het opstarten van een nieuwe verblijfplaats.

Zij maakte het succes mee van de nieuwe instelling: niet alleen de kinderen van Borchtlombeek bevolkten de klasjes, maar ook uit de omliggende dorpen stroomden de leerlingen toe, ook voor de kostschool! Wat ze in 1850, na een lang en bewogen leven (82j.), gelukkig niet heeft moeten meemaken, was de tyfusepidemie van 1851.

Die was uitgebroken nadat één leerling zo goed als alle andere leerlingen én de zusters besmette. Het was een ware ramp! Het onderwijs moest worden opgeschort, de kostschoolgangers verlieten het pensionaat en het klooster werd door iedereen gemeden. Men vond niemand om de zieken te verzorgen of om voor het onderhoud van de vestiging in te staan. Ook zuster Victoria, de eerste Algemene Overste, bezwijkt aan de ongenadige ziekte.

Wanneer na een aantal maanden de kwaal is bedwongen, herstellen de zieken en komen de leerlingen druppelsgewijs terug. In 1852 telt men er 90 leerlingen en 24 zusters. Jarenlang geniet de school dan een goede reputatie. Na de Eerste Wereldoorlog begint het succes te tanen en in 1929 gaat de school dicht.

Het klooster rond 1900

Naar een MPI

Op oude postkaarten kunnen we zien hoe sterk de vestiging intussen was uitgebreid. De voor die tijd goed uitgeruste gebouwen kon men zomaar niet laten verkommeren. De zorg voor kinderen met een mentale achterstand stond in die tijd nog in zijn kinderschoenen. Het bisdom wou daarin een leidende rol spelen en verzocht de zusters om een instituut op te richten voor 'opvang en opvoeding van half-opvoedbare geestelijk gestoorde meisjes'. Na rijp overleg gingen de zusters akkoord en bouwden zij het 'Medico-Pedagogisch Instituut' en doopten het logischerwijze: het 'MPI Sint-Franciscus', een naam die in onze streek nog altijd galmt als een klok.

Over de technische aanpassingen en architecturale gegevens is weinig te achterhalen. De vele restauraties, afbraak en uitbreidingen die de volgende decennia zouden worden doorgevoerd, hebben veel sporen uitgewist. Gelukkig zijn er de talrijke prentkaarten die ons toch een vrij duidelijk beeld geven van het toenmalige patrimonium.

Het pensionaat vóór 1930

Slaapzaal in het pensionaat

In 1933 draaide de betonmolen voor het optrekken van een keuken voor de 'lagere aanneembare school', twee jaar later tikten de truwelen tegen de stenen wanneer de nieuwe slaapzalen én de feestzaal uit de grond rezen. Deze feestzaal werd voor onze streek een van de belangrijkste accommodaties voor toneel en allerlei concerten.

In 1938 rijst een mooie woning op aan de Kloosterstraat, een onderkomen voor de aalmoezenier.

De eerste vermelding van een architect vinden we in 1949. Dan leidt architect Theo Vijverman uit Denderleeuw de werken van een nieuwe vleugel met klaslokalen, slaap- en badzaal.

In de lente van 1954 kraait de rode haan. *"Toen zuster Reinildis op de avond van 23 maart de kinderen naar de slaapzaal bracht, zag ze een hevig lichtschijnsel. Ze besepte meteen dat de zolder in lichterlaaie stond. Vliegensvlug werden de kinderen geëvacueerd en probeerde men op alle mogelijke manieren het vuur te blussen. Tevergeefs! Het vuur deed zijn verwoestende werk. Verschillende brandweerkorpsen kregen het uiteindelijk toch onder controle. Gelukkig bleef het bij materiële schade, al was die zeer aanzienlijk."*

Begin 1957 mag architect Vijverman zich weer achter zijn tekentafel zetten. Hij moet een nieuw klooster en dito kapel ontwerpen en ook de plannen leveren voor de uitbreiding van de nieuwe vleugel met slaapzalen en klassen. Tegen het einde van de zomer is de Liedekerkse aannemer Bellemans al begonnen aan de realisatie en in 1960 volgt de inzegening van de nieuwbouw. Blikvangers in de nieuwe kapel zijn ongetwijfeld de schitterende glasramen van de Aalsterse meester Marc De Bruyn. In het op stapel staande boek worden deze meesterwerken uitgebreid toegelicht. Het is het resultaat van deze ingrijpende bouwfase die de bezoekers van de Open Monumentendag vooral zullen te zien krijgen.

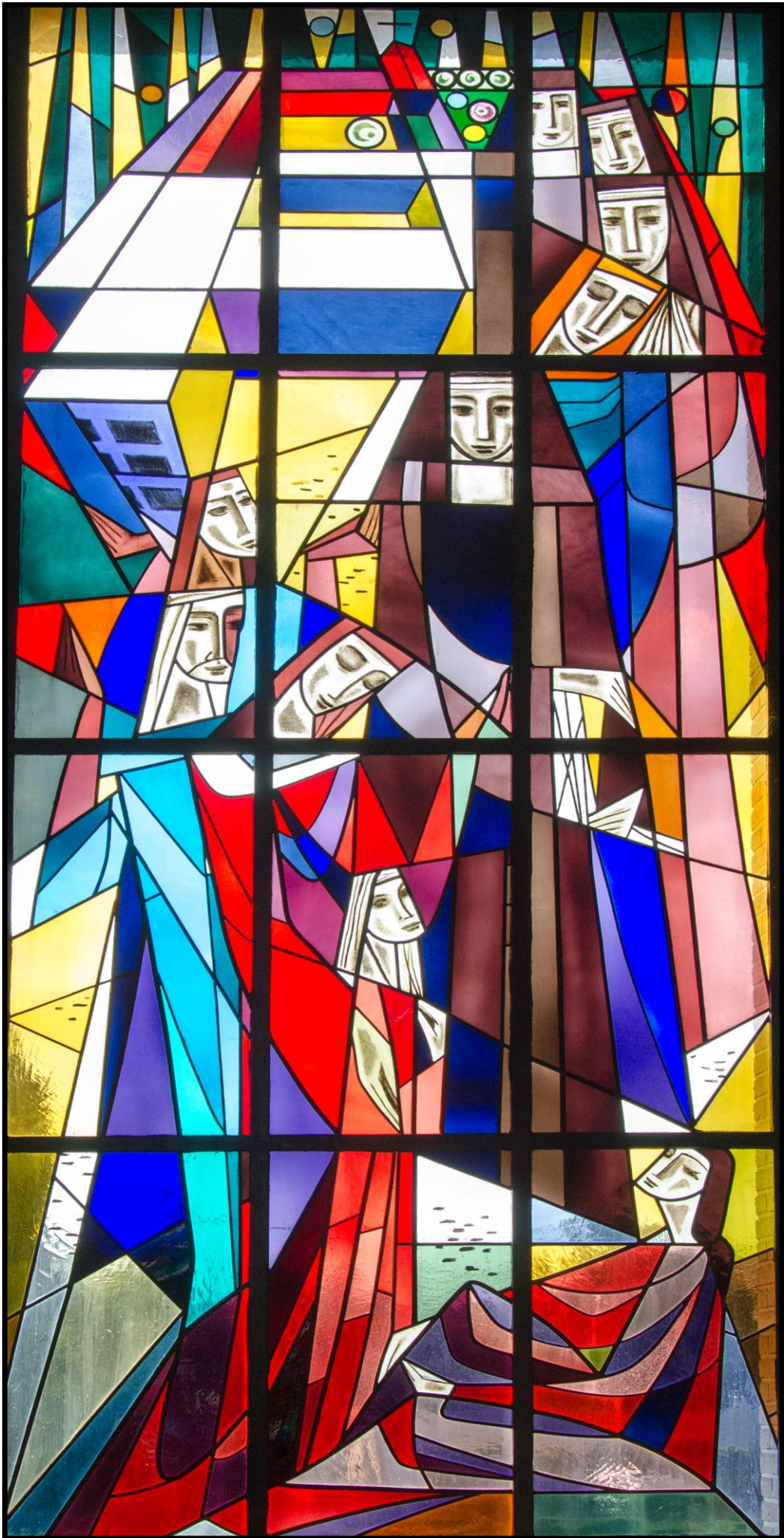
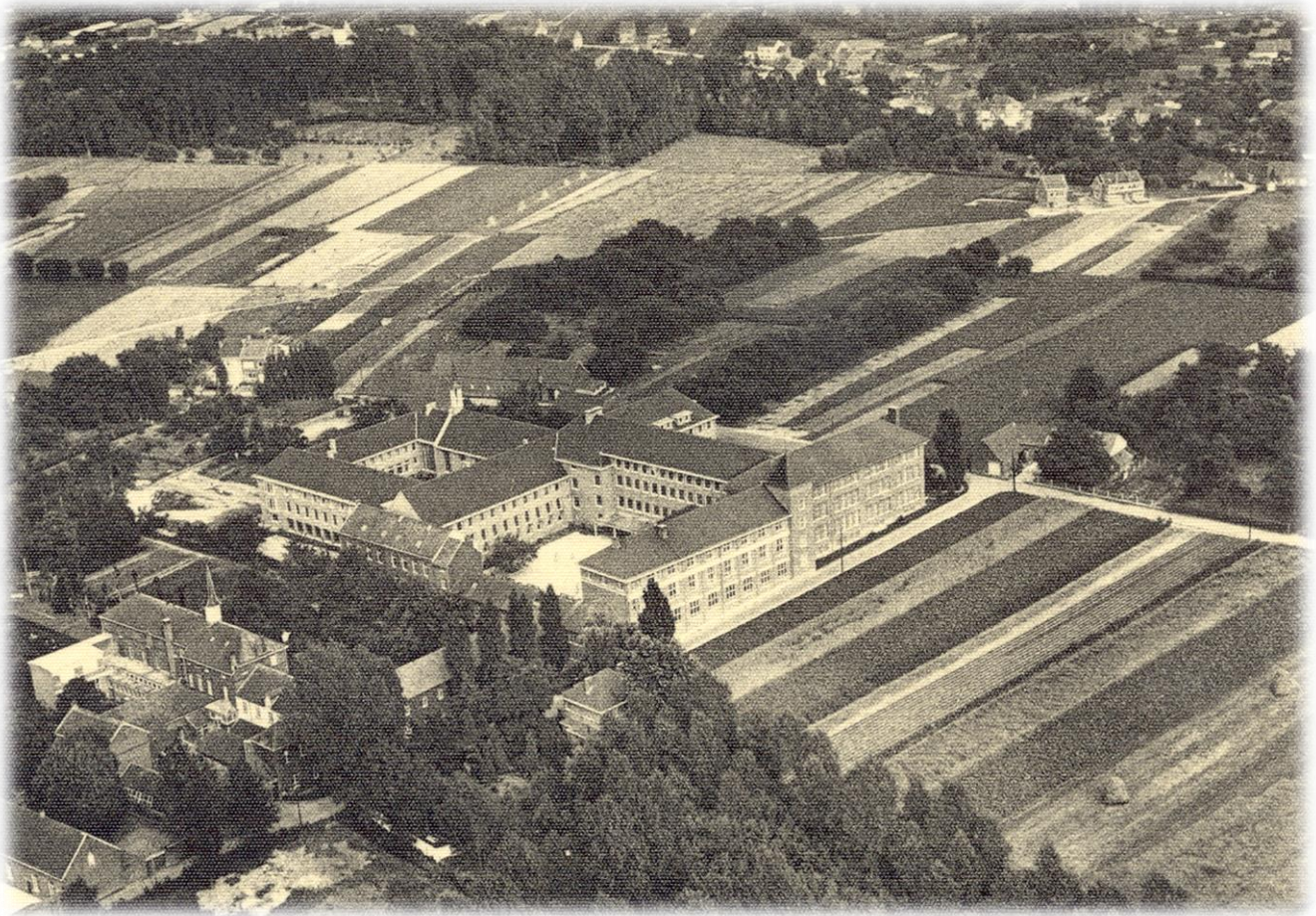

Foto:
Geert
Verman-
dere

Van Borchtlombeek naar Strijtem

Een merkwaardig gevolg van de aanpassingen die de voorbije decennia werden aangepast, is dat de voordeur van het klooster nu aan de Strijtemse Lostraat ligt en het MPI dus niet meer wordt gesitueerd in Borchtlombeek, maar in Strijtem. Vanaf 1965 zal men de instelling aanduiden als een Roosdaals instituut, een benaming waarmee de inwoners van Borchtlombeek zich na hun toetreden tot de fusie met Roosdaal in 1977, allicht ook kunnen verzoenen.

Overigens hebben de zusters ook een massa beeldmateriaal bijgehouden waardoor wij ons een goed beeld kunnen vormen van de voortdurende bouwwerken van de voorbije decennia. Zo kunnen we volgen hoe in 1970 verschillende oude gebouwen worden afgebroken en moderne paviljoenen en slaapkamers in de plaats komen.

Dat het instituut met visie wordt bestuurd kan ook blijken uit enkele andere opmerkelijke realisatie zoals het zwembad en het sportcomplex, in 1976 ontworpen door architect J. Ghysels uit Aarschot.

En toen kwam Zonneliëd

In 1978 wordt de kiem gelegd van een ingrijpende verandering: 'Home Zonneliëd'. Deze opmerkelijke gebouwengroep moet een onderkomen bieden aan meerderjarige meisjes met een beperking. Daarvoor moeten de laatste restanten van het oude klooster sneuvelen. Het was een bijzonder goed idee om het torentje dat de oude kapel sierde te integreren in de nieuwe gebouwenstructuur. De plaatsing ervan door aannemer Blaton, was een spectaculaire aangelegenheid.

Met de komst van Home Zonneliëd zouden een flink aantal bijkomende projecten worden opgestart

Er waren al de afzonderlijke scholen voor 'buitengewoon onderwijs', daar kwam nu Zonneliëd bij en spoedig ook de 'Huizen in de rij'.

Door het stijgende succes van deze nieuwe richtingen en inhouden, zag men zich genoodzaakt om een aangepaste organisatie uit te werken en nieuwe vzw's op te richten.

Het gevolg is een bijzonder ingewikkelde structuur waarin buitenstaanders moeilijk inzicht krijgen. In het volgende hoofdstuk schetst Lothar Vandenberg hoe het precies in elkaar zit.

Wie wel een goed inzicht heeft in de ontwikkelingen is Luc Van Liedekerke. Hij is immers van 1981 tot 2002 als technisch adviseur coördinator en als diocesaan inspecteur voor het Buitengewoon Onderwijs aan de slag geweest aan de Lostraat.

Hij heeft er veel bewondering gekregen voor het doorzettingsvermogen van de zusters. Luc haalt herinneringen op aan deze sterke en edelmoedige vrouwen. Wij noemden willekeurig enkele namen uit de lange reeks.

"Zuster Agnes was Algemeen Overste en stond mee aan het begin van de opvang van volwassenen, van de overdracht van de voorzieningen aan de leken. Haar zorg was altijd het vrijwaren van de christelijk franciscaanse waarden. 'Elkaar in broosheid dragen' en in het bijzonder de zwakke medemens, het was haar uit het hart gegrepen.

Ook zuster Christina was Algemeen Overste en heeft heel de overdracht van de voorzieningen mee mogelijk gemaakt. Alles wat in het voordeel van de kinderen en volwassenen was, droeg al bij voorbaat haar goedkeuring weg. Altijd kwam zij voor hen op. Hoe vurig bleef zij hopen dat alle voorzieningen vanuit eenzelfde franciscaanse geest, eendrachtig zouden samenwerken, niet voor eigen glorie maar voor het welzijn van alle bewoners in de verschillende voorzieningen.

Er was Zuster Gemma, die vele jaren hoofdopvoedster was. Van haar was geweten dat ze zeer punctueel was, zij wist van elk lokaal precies te zeggen waar wat zich bevond en in welke aantallen ze voorhanden moesten zijn. Een heel punctuele, maar tegelijk ook zeer joviale zuster.

In zo'n onderneming moet zich ook iemand bekommeren om de technische en praktische kant van de zaak. Zuster Rosa was daarvoor in de wieg gelegd. Zij was bijzonder goed op de hoogte van alles wat met elektriciteit en verwarming te maken had,

maar ze zorgde ook perfect voor alle bestellingen van huiselijke en schoolse behoeften zowel voor het klooster als voor het MPI.

Ook mag zuster Aleidis niet onvermeld blijven. Haar ondernemingszin en vooruitstrevendheid zijn legendarisch. In het Archief van Erfgoed Rausa bewaren we het Davidsfonds-Klokje van 1981, waarin Marc De Bolle een uitvoerig interview had met haar. Het blijft ook nu nog een zeer leerzaam en diepmenselijk stuk proza dat meer dan het lezen waard is".

Over een andere medezuster schreef Luc zelfs een boekje: Zuster Reinildis. Nogal logisch: Estelle Servranckx, zoals haar echte naam luidt, is de tante van Lucs vrouw, Anne Lauwaert. Bijna 102 jaar geleden is zij in Strijtem geboren. Ze zal dus op 9 oktober al haar adem nodig hebben om zoveel kaarsjes uit te blazen!

En dan waren er ook de 'werkzusters', brave zielen die nederig huishoudelijk werk verrichtten en die ook heel hun leven wijdden aan onvoorwaardelijke dienstbaarheid. In 'Kroniek van de zusters Franciscanessen van Borchtlombeek' het boek dat eind 2016 uitkomt, krijgen ook al deze bescheiden zusters een naam en vernemen we nog meer details over wat we hier summier hebben aangehaald: aankoop van kruis- of Mariabeelden, de aanpassingen van 'de regel', een nieuw model van sluier of kled voor de zusters enz.

Foto's: Chris Vanheerentals

"Zuster Myriam, de huidige Algemeen Overste tracht, ook al is ze 86 jaar oud, in dialoog en openheid wegen en oplossingen te zoeken om zolang mogelijk als gemeenschap samen oud te worden. Ook voor haar geldt wat Franciscus schrijft: "Gelukkig de mens die zijn naaste in al zijn broosheid draagt". De huidige gemeenschap is nu het biddend hart tussen al het bruisend leven op de campus. De zusters dragen elk kind, elke volwassene, elk personeelslid mee in hun hart en volgen met belangstelling de voortdurende evolutie in de instituten".

Met wat we hier aan informatie hebben verzameld, kunnen we ons echter nu al een beeld vormen van het leven dat de zusters hebben geleid, hoe zij zich met hart en ziel hebben gewijd aan hun ideaal en hoe zij honderden kinderen die niet zo gul door de natuur werden bedeed, met een groot hart hebben opgevangen binnen de muren van wat voor ons in 2016 hét Open Monument is.

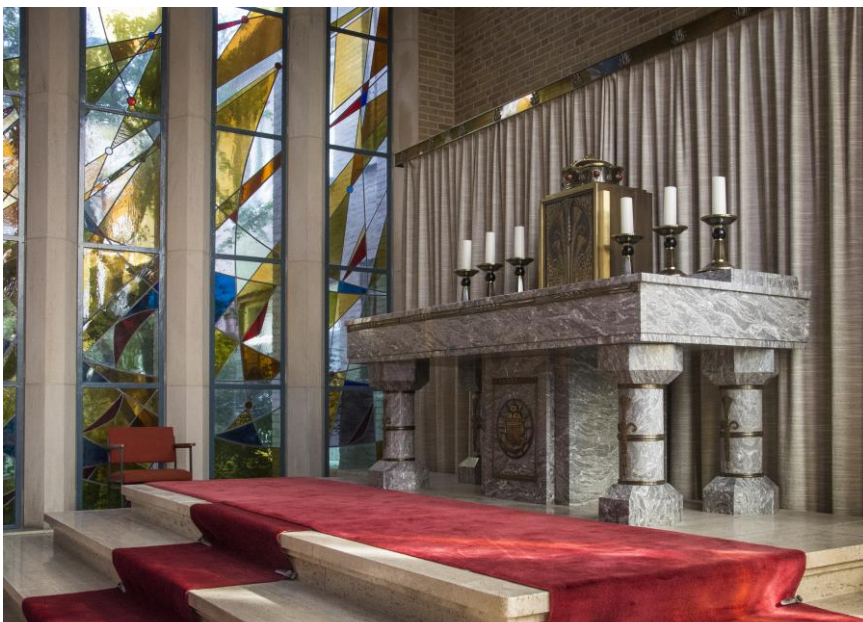
Stille getuigen

Louis Van Eenoo

De redactie van Rausa is bijzonder blij dat ze telkens opnieuw beroep mag doen op Fotografenvereniging Roosdaal. Ook voor deze editie heeft een groep getalenteerde leden van de FVR tijd noch moeite gespaard om in en om het klooster van de Zusters Franciscanessen mooie en ontroerende beelden vast te leggen. Twee bladzijden zonder woorden, dat moet ook kunnen!

Norbert Verbestel

Chris Vanheerentals

Lut De Putter

Geert Vermandere

Chris Vanheerentals

Louis Van Eenoo

Broeder Zon en Zuster Maan

Nogal wat benamingen in en rondom de site van het Borchtlombeeks/Strijtemse klooster verwijzen naar Sint-Franciscus, de tot de verbeelding sprekende inspirator van de zusters Franciscanessen. Franciscus van Assisi leefde van 1181 tot 1226. Na een vrij liederlijke jeugd gooide hij zijn leven om. Hij leefde vanaf dan in volstrekte armoede en wijdde zich aan dienstbaarheid van de armen. Op het einde van zijn leven werd hij ernstig ziek en toch was het in die periode dat hij zijn beroemde 'zonnelied' schreef, waarin hij de elementen van de schepping benoemt als zuster en broeder. Ongetwijfeld heeft deze barmhartige gedachte de zusters geïnspireerd toen ze een naam zochten voor hun grote nieuwe project.

We mochten bij de voorbereiding van de Open Monumentendag rekenen op de enthousiaste medewerking van Lothar Vandenberg 'PR-verantwoordelijke' van Zonneliëd vzw. Niet alleen voor de praktische zaken was hij een grote steun, hij gaf ons ook een verhelderende toelichting over de ontwikkeling en de structuur van Home Zonneliëd.

"Binnen Zonneliëd vzw werken we vanuit een krachtig waardenkader: vertrouwen in mensen, openheid, gastvrijheid en aandacht voor de kwaliteit van het bestaan staan centraal. Deze doelstellingen werden al geformuleerd toen de congregatie van de Zusters Franciscanessen in 1975 besliste om naast het MPI een tweede grote voorziening te bouwen voor volwassen vrouwen met een verstandelijke handicap. Overigens had de congregatie al in de jaren '50 (als eerste in Vlaanderen) een dergelijk project gerealiseerd in Lennik (vzw Zonnestraal). In 1980 was de nieuwbouw klaar en kon het complex in gebruik worden genomen. De vrouwen konden op deze campus dus wonen en hun dagactiviteiten besteden. Vanaf 1990 zouden er ook 50 personen gaan werken op een andere locatie, namelijk 'Eizerenhof in Eizeringen.

In 1994 wordt in de Gooikse Letterbeekstraat een tweewoonst aangekocht. In het voorjaar van 1995 is ze aangepast om er 12 gasten te laten wonen.

In 1997 wordt de vroegere pastorij van Tollembeek aangekocht. Het is de bedoeling er 12 gasten en een 5-tal dagcentrumbezoekers in onder te brengen. In 2004 zijn de verbouwingen afgerond en verhuizen 13 'cliënten' van Roosdaal naar Tollembeek.

Maar ook in Borchtlombeek wordt gewerkt! In 1997 wordt aan de Weverstraat een modulaire bouw opgetrokken in het park van de congregatie. Dit gebouw omvat 4 ateliers en geeft onderdak aan 10 dagcentrumbezoekers.

In het jaar 2000 stelt de gemeente Opwijk drie bouwgronden in erfpacht ter beschikking van Zonneliëd vzw. De nieuwbouw wordt daar in 2004 in gebruik genomen. 12 cliënten van het tehuis niet-werkenden verhuizen van Roosdaal naar Opwijk.

In 2002 werd de steven ook al richting Brussel gewend. Daar wordt het kortverblijf 'Even' opgestart. In afwachting van een definitief gebouw in de Opzichtersstraat in Brussel, wordt een huis gehuurd te Wemmel. Ook in Jette is Zonnelied actief: in Jette wordt (2005) het dagcentrum 'Kadans' in het leven geroepen.

Dit richt zich op 6 personen met NAH (niet-aangeboren-hersenletsel)

De nieuwbouw in de Opzichtersstraat 225 te Sint-Jans-Molenbeek wordt in 2007 in gebruik genomen, een jaar later start in Roosdaal woongroep De Sprankel (woon- en dagcentrum voor personen met een meervoudige handicap).

2009 brengt ook weer iets nieuws: de woongroepen Pioen en Toen-Dra, een werking voor personen met een meervoudige handicap en NAH, starten in de gebouwen van het vroegere Michielsheem in Dilbeek.

De woongroep 't Eizerenhof' start in de gebouwen van het klooster te Eizeringen en het Dagcentrum Roosdaal (24 personen) heeft een nieuw onderkomen te Eizeringen. 3 woongroepen (Kensie, De Spiegel en De Pyloon) voor mensen met EGS (een ernstige gedragsstoornis) worden ingericht in de gebouwen in de Kloosterstraat en verder is er een nieuwe start voor 'De Schering', een woongroep voor minderjarigen met EGS (Ernstige Gedragsstoornisen).

Voor 2011 noteren we dat de nieuwbouw in Merchtem wordt geopend. We bieden er wonen en werken aan voor 13 personen en het Dagcentrum Kadans (voor personen met NAH) en dagactiviteiten DORA verhuist naar Dilbeek.

2013: Opstart van begeleiding van personen met een vermoeden van handicap.

Het dagcentrum "De Wegwijzer" (voor personen met ernstige gedragsstoornissen) opent haar deuren te Roosdaal en in september van dat jaar verhuizen 7 cliënten van dagcentrum 't Eizerenhof naar het dagcentrum 'Optempo' te Opwijk.

In februari 2014 verhuizen de woongroepen Pioen en Toen-Dra, het Dagcentrum Kadans en dagactiviteiten 'DORA' naar de Begijnenstraat te Sint-Jans-Molenbeek.

2015: renovatie tweewoonst te Gooik. Bewoners verhuizen tijdelijk naar het klooster in Eizeringen.

Dit jaar ten slotte was er de oplevering van het huis De Pionier in Gooik na een renovatieproject. De bewoners verhuizen in maart naar hun vernieuwd huis en verder was er ook nog de aankoop van het oude gemeentehuis van Tollembeek en de opstart van een investerings-/woonproject met Inclusie Invest. Daarnaast werd ook het huis van de vroegere deken (Kloosterstraat) in erfpacht genomen. Dit wordt vanaf 2017 de conciërgewoning voor de site in Roosdaal".

Het dagelijks bestuur wordt bijgestaan door een stafploeg. De werking wordt mede ondersteund door beleidsmedewerkers.

Zonnelied vzw bestaat uit 5 geografische werkingen (die wij intern als 'cluster' benoemen) en een dienst 'begeleid werken'. Elke cluster heeft zijn eigen dagelijkse bestuur (regievergadering) bestaande uit: diensthoofd, teamcoördinator en betrokken staf lid of stafleden. Per woongroep is een teamcoördinator verantwoordelijk".

We beginnen er bijna van te duizelen. Zuster Antonia Schellens moest het eens weten wat een uitbreiding haar nederige opstart in Borchtlombeek en wijde omgeving heeft teweeg gebracht!

Een dergelijk gecompliceerd apparaat moet uiteraard een sterke organisatie hebben. Lothar geeft ook hierover duidelijke informatie.

"De vzw wordt aangestuurd door een algemene vergadering en een Raad van Bestuur. Het dagelijks bestuur wordt uitgevoerd door de beleidsploeg bestaande uit: een algemeen directeur, financieel directeur, diensthoofd staf, diensthoofd logistiek en 5 diensthoofden begeleiding. Algemeen directeur is Katleen Evenepoel uit Strijtem.

Rik Van Cauwelaert vertelt

vrijdag 21 oktober, 20u, GC Het Koetshuis

In het extranummer van Rausa dat vorig jaar verscheen ter gelegenheid van de Erfgoeddag, hadden we een fijn gesprek met Rik Van Cauwelaert. Onze eminente dorpsgenoot had het toen over de fusieperikelen in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. De manier waarop hij de dorpse politiek schetste tegen de achtergrond van de nationale ontwikkelingen, was heel verrassend. Toen is ook de idee gegroeid om Rik eens uit te nodigen voor een pittige causerie. Op vrijdag 21 oktober is het zover! Één van de meest gewaardeerde journalisten van het land neemt plaats op de spreekstoel van Rausa! De reserveringen voor deze avond stromen binnen. De polyvalente zaal van GC Het Koetshuis biedt plaats aan slechts 80 personen, dus als de bliksem jouw stoel bespreken via rausa@skynet.be of 054 32 33 64 inspreken in het antwoordapparaat. De toegang is gratis!

Rausa viert zijn eerste lustrum! De avond van de causerie met Rik van Cauwelaert vonden wij een goede gelegenheid om daar op te klinken. Na afloop van de lezing heffen we graag samen met de aanwezigen het glas op ons nieuwe bestuur en op de toekomst van ons verleden.
21 oktober, Polyvalente zaal, GC Het Koetshuis.

Er was eens in Pamel...

Een muzikale vertelling over de Dikke van Pamel

Wie heeft in zijn schooltijd niet kennis gemaakt met *Peter en de wolf*, de magistrale symfonische vertelling van Sergej Prokofiev? Hubert Biebaut, vond dat rond de legendarische figuur van de Dikke van Pamel ook wel iets moest te doen zijn en hij engageerde de jonge klassieke componist Ward Opsteyn om een muzikale vertelling te schrijven. Erfgoed Rausa werkt ook mee aan deze productie. Je verneemt er alles over in onze volgende editie. Als je de première wil meemaken op 20 november in GC Het Koetshuis (opvoeringen om 11 en 19 uur), kan je nu al je plaats bespreken.

Met: het Gabriëli Koperensemble, sopraan Annelies Meskens, zangertjes en acteurs van de Academie en acteurs van Tejauter 't Kerrekot en ... stangpoppen! Toegang: € 5-

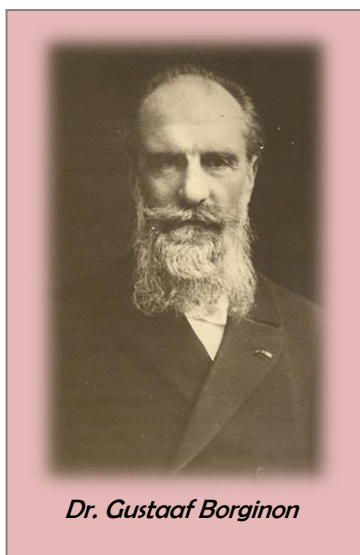
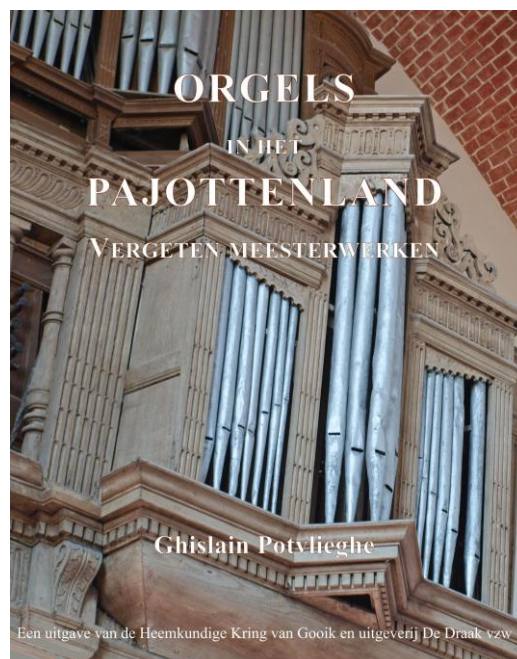
054 89 49 00,
info@koetshuisroosdaal.be

Boek- en cd-voorstelling

Tijdens de Open Monumentendag 11 september opent niet alleen het klooster van de zusters Franciscanessen de deuren, maar ontvangt ook de Strijtemse kerk cultuur-minnende bezoekers. Om 11 uur wordt daar de nieuwste publicatie van de Heemkundige Kring van Gooik voorgesteld:

Orgels in het Pajottenland, *vergeten meesterwerken*

Auteur Ghislain Potvlieghe geeft toelichting, Sarah Copriau bespeelt het orgel en Walter Evenepoel leest voor. Boek én cd kunnen ter plaatse aangeschaft worden, maar men kan ook bestellen via www.boekaniemwinkel.be.

Dr. Gustaaf Borginon

Anderhalve eeuw verdienstelijke Pajotten

In samenwerking met Erfgoed Rausa stelt uitgeverij De Draak vzw op 4 december het nieuwe boek voor van Maurits van Liedekerke. Die heeft zowat drie jaar gewerkt aan **Van Abbeles tot Zeppos**, waarin 75 personaliteiten de revue passeren. Figuren zoals Gustaaf Borginon, Elisabeth Braeckmans (moeder Johan Verminnen), pastoor Cuylits, Bert De Corte, Frans De Kegel, Jozef De Schepper (van 'Léberg'), Erik Heyman, August, Emiel, Frans en Karel Van Cauwelaert, het zijn stuk voor stuk mensen die in het Pajottenland geboren werden en het daar of elders in het land of de wereld hebben gemaakt, of mensen die hier van elders zijn neergestreken tot meerdere eer en glorie van onze regio.

Meer informatie in de volgende Rausa of op www.dedraak.org.

Zondag 4 december GC het Koetshuis, Strijtem, 16 uur

Opendeurdagen bij Rausa: erfgoedkelder (GC Het Koetshuis, 9 tot 12u):
1 oktober, 5 november en 3 december.

Sessies archivering gemeentelijk archief (gemeentehuis, 14 tot 17 uur):
4 oktober en 6 december.

Seniorenbeurs

Erfgoed Rausa zal ook dit jaar een stand verzorgen op de seniorenbeurs van zondag 25 september. Tussen 13 en 18 uur zal het in de lokalen van het Proefcentrum in Pamela dus weer gonzen van de bedrijvigheid.

zonnefoor

Zonnelied vzw organiseert haar derde familie-, vrienden-, personeel- en buurthappening! Een echte grote kermis op de evenementenweide van GC Het Koetshuis. Dit is ook het begin en eindpunt van het parcours voor het bezoek aan het klooster van de zusters Franciscanessen in het kader van de Open Monumentendag (14 tot 17 uur).

Roosdaal, het Open Monument van 2016: het klooster van de Zusters Franciscanessen

De Open Monumentendag 2016 werd georganiseerd door de Cultuurraad van Roosdaal en Erfgoed Rausa, in samenwerking met Zonneliëd vzw (ter gelegenheid van de Zonnefoor) met de steun van het gemeentebestuur van Roosdaal.

